SUMATIF AKHIR TAHUN
SMA POMOSDA TANJUNGANOM NGANJUK
TAHUN PELAJARAN 2023-2024

MATA PELAJARAN	: BAHASA JAWA
KELAS /FASE	: X /E
HARI/TANGGAL	: JUMAT / 14 JUNI 2024
WAKTU	: 60 MENIT
SIFAT	: ~~CLOSE~~ / OPEN BOOK)*
PENGUJI	: NUNIK DAULATI ABADIYAH, S.Pd.

PETUNJUK KHUSUS

KODE SOAL:

(PG-1) ◯	:	Pilihan Ganda 1 (Satu) Jawaban Benar, dengan memberi tanda silang (X)
(PGK- L1)☐	:	Pilihan Ganda Komplek Lebih dari 1 (satu) Jawaban Benar, dengan memberi tanda silang (X)
(PGK-BS-1)	:	Pilihan Ganda Komplek Benar Salah 1 (satu) pernyataan, dengan memberi tanda centang (√)
(PGK-BS-L1)	:	Pilihan Ganda Komplek Benar Salah atau sejenisnya Lebih dari 1 (satu) pernyataan, dengan memberi tanda centang (√)
(MJDK)	:	Menjodohkan jawaban dengan menuliskan angka/huruf.
(IJS)	:	Isian Jawaban singkat
(U)	:	Uraian

Soal kanggo nomor 1-2

Gambuh

Sekar gambuh ping catur
kang cinatur polah kang kalantur
tanpa tutur katula-tula katali
kadaluwarsa katutuh
kapatuh pan dadi awon

1. **(PGK- L1)** Ing ngisor iki sing kalebu paugerane lan watak Tembang Macapat Gambuh...

   A. 7u, 10u, 12i, 8u, 8o.

   B. Luwes, resep, lumrahe kanggo bebuka, medharake piwulang, gandrungan, lan kanggo panutuping karangan kang sinawung ing tembang.

   C. Rumaket, kulina, kanggo medharake pitutur kang rada sereng merga wis keduga, lumrahe nganggo basa ngoko, basane wong kang wis kulina raket sesrawungane.

   D. 10i, 10a, 8e, 7u, 9i, 7a, 6u, 8a, 12i, 7a.

   E. Nggambarake rikalane wis ngancik lan ngrasakake dadi wong tuwa, ngopeni anak bojo lan srawung karo tangga teparo.

2. **(PG-1)** Saka tembang ing dhuwur, sing nggambarake filosofine Tembang Gambuh yaiku...

   A. Nggambarake wektu utawa rikalane mudha-mudhi wis wiwit padha gegandhengan tangan utawa urip bebrayan, wis mbangun bale wisma ‘berkeluarga’, urip kang rukun lan ayem tentrem, bagya mulya ‘damai’.

LIVEWORKSHEETS

Ⓑ Nggambarake rikalane wis ngancik lan ngrasakake dadi wong tuwa, ngopeni anak bojo lan srawung karo tangga teparo.

Ⓒ Nggambarake rikala isih nom utawa mudha kang lumrahe gampang kagodha lan kapribawan prekara kang ala, napsu angkara murka, kagodha ombyaking jaman.

Ⓓ Nggambarake umur lan watak rikalane manungsa tambah tuwa/ dewasa lan kapribadene tambah diwasa, wusanane bisa njumbuhake kabutuhaning jiwa raga, lair lan batin; kuluwarga lan masyarakat, pribadi lan marang Pangeran (hablumminnalooh lan hablumminnaas).

Ⓔ Rikalane isih bayi (anak-anak) kang kebak nikmating murip, bayi (anak) isih mardika durung duwe lan ora ngerti rekasaning urip.

Wacan kanggo nomor 3!

Tembang macapat inggih menika salah sawijining tembang kang ngrembaka ing tlatah Jawa kang nduweni sawenehing paugeran. Paugeran-paugeran ing tembang macapat iku cacahe ana telu, yaiku guru lagu, guru gatra, lan guru wilangan. Miturut Padmosoekotjo (1953:13) guru yaiku uger-uger, wewaton, paugeran, pathokan.

Macapat cacahe ana 11 metrum, yaiku Mijil, Maskumambang, Kinanthi, Sinom, Asmaradana, Gambuh, Dhandanggula, Durma, Pangkur, Megatruh, dan Pucung. Saben metrum macapat kasebut nduweni paugeran panulisan lan cara nembangake kang seje. Ing saben metrum iku nduweni cengkok sing akeh. Maneka warnane cengkok kasebut dumadi awit kreatifitase masyarakat Jawa minangka kang nduweni tembang macapat kasebut. (Sugito HS, 2010:6).

Tembang Kinanthi nggadhah watak ingkang Seneng, tresna, lan asih, kanggo medharake piwulang carita kang ngemu rasa asmara, gandrung-gandrung. Filosofinipun inggih menika nggambarake wektu utawa rikalane mudha-mudhi wis wiwit padha gegandhengan tangan utawa urip bebrayan, wis mbangun bale wisma 'berkeluarga', urip kang rukun lan ayem tentrem, bagya mulya 'damai'.

3. **(U)** Saka wacan ing dhuwur, jelasna maksud tembang Kinanthi nganggo bahasamu dhewe!

Tulisen Wangsulanmu!

____

____

____

Wacan kanggo nomor 4-9

Macapat gambuh yaiku sajinising sekar madya. Gambuh menika ateges jumbuhaken (nggambuhi ateges nglarasaken) tegesipun ing gesang bebrayan kita kedah jumbuhaken ing kahanan, lan kawontenan ugi empan papan kalawau. Macapat menika nggadhah 5 gatra, saben gatra nggadhah guru lagu lan guru wilangan.

Macapat Gambuh nggadhah watak ingkang Rumaket, kulina, kanggo medharake pitutur kang rada sereng merga wis keduga, lumrahe nganggo basa ngoko, basane wong kang wis kulina raket sesrawungane. Filosofinipun macapat Gambuh yaiku nggambarake umur lan watak rikalane manungsa tambah tuwa/ diwasa lan kapribadene tambah diwasa, wusanane bisa njumbuhake kabutuhaning jiwa raga, lair lan batin; kuluwarga lan masyarakat, pribadi lan marang Pangeran (hablumminnallah lan hablumminnaas).

LIVEWORKSHEETS

(MJDK) Golekana guru wilangan lan guru lagu kang cocok saka Sekar Gambuh ing ngisor iki!

4.	Gambuh	◯	◯	ꦒꦩ꧀ꦧꦸꦃ
5.	Sekar gambuh ping catur	◯	◯	꧑꧐ ꧇ꦈ꧇
6.	kang cinatur polah kang kalantur	◯	◯	꧘ ꧇ꦈ꧇
7.	tanpa tutur katula-tula katali	◯	◯	꧗ ꧇ꦈ꧇
8.	kadaluwarsa katutuh	◯	◯	꧑꧒ ꧇ꦆ꧇
9.	kapatuh pan dadi awon	◯	◯	꧘ ꧇ꦎ꧇

10. **(U) Salinen wacan ing ngisor iki menyang aksara Latin!**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

LIVEWORKSHEETS

Tulisen Wangsulanmu!

11. **(U) Salinen wacan ing ngisor iki menyang aksara Jawa!**
Ngecakake unen-unen nrima ing pandum ing bebrayan iku pancen dudu prakara gang gampang. Sing bisa nglakoni mung wong-wong sing duwe watak sabar, kang tansah caket mring Gusti Allahe. Mung wong-wong kang duwe kapercayan kang kuwat, yen manungsa mono mung saderma nglakoni.

Tulisen Wangsulanmu!

12. **(PG-1) Soal kanggo nomor 11-14.** Cara tulis sing bener ing Aksara Jawa yaiku.

Allah ora sare, lan bakal paring kamulyan marang wong kang sabar, nrima lan eklas nampa pacobaning urip.

A

B

LIVEWORKSHEETS

Ⓒ [illegible]

[illegible]

Ⓓ [illegible]

[illegible]

Ⓔ [illegible]

[illegible]

13. **(PG-1)** Hamemayu Hayuning Bawana

Ⓐ [illegible]

Ⓑ [illegible]

Ⓒ [illegible]

Ⓓ [illegible]

Ⓔ [illegible]

14. **(PG-1)** Hamemayu Hayuning Sesama

Ⓐ [illegible]

Ⓑ [illegible]

LIVEWORKSHEETS

Ⓒ ꧋ꦲꦩꦼꦩꦪꦸꦗꦪꦸꦤꦶꦁꦥꦱꦱꦧ

Ⓓ ꧋ꦲꦥꦧꦩꦼꦩꦪꦸꦲꦩꦪꦸꦤꦶꦁꦏꦿꦱꦶꦱꦧ

Ⓔ ꧋ꦲꦩꦼꦩꦪꦸꦲꦩꦪꦸꦤꦶꦁꦱꦶꦱꦥꦧ꧉

15. **(PG-1)** ꧋ ꦩꦼꦩꦪꦸ ꦲꦪꦸꦤꦶꦁꦧꦮꦤ꧈ ꦲꦩ꧀ꦧꦿꦱ꧀ꦠ ꦢꦸꦂ ꦲꦁꦏꦫ

Ⓐ Memayu Hayuning Bawana Ambrasta dur Hangkara.

Ⓑ Memayu Hayuning Bawana, Ambrasta dur Hangkara

Ⓒ Memayu hayuning bawana, ambrasta dur hangkara.

Ⓓ Memayu hayuning bawana ambrasta dur angkara.

Ⓔ Memayu hayuning bawana hayunging sesama

LIVEWORKSHEETS